

SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEGO SYMPOZJUM
LA PERSONA NON VEDENTE: „RABBUNÌ, CHE IO RIABBIA LA VISTA”
(MC 10, 51)
POŚWIĘCONEGO OSOBOM NIEWIDOMYM I ICH DUSZPASTERSTWU
Città del Vaticano, 4-5 maja 2012 r.

Kościół od początków swego istnienia troszczy się o ludzi potrzebujących, a wśród nich o chorych i niepełnosprawnych. Zachęcony przykładem swego Założyciela i Mistrza otacza różnorodnym wsparciem niewidomych i słabowidzących, dostrzegając w ich osobach samego Boga. Współcześnie Kościół stara się działalność opiekuńczą i pastoralną dostosowywać do wymagań czasu i realizować w niej zdobycze medycyny, nowoczesne sposoby terapii i pomocy socjalnej. Tym wysiłkom towarzyszy wieloaspektowa refleksja naukowa, obejmująca podstawy teologiczne oraz uwarunkowania psychologiczne i społeczne życia ludzi z uszkodzonym wzrokiem. W tę refleksję naukową wpisało się omawiane sympozjum.

Sympozjum miało charakter interdyscyplinarny. Sesja pierwsza poświęcona była podstawom teologicznym oraz uwarunkowaniom socjologicznym, politycznym i ekonomicznym troski Kościoła o niewidomych. Otworzył ją referat ks. Waldemara Chrostowskiego z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego zatytułowany *La persona non vedente nella Sacra Scrittura*. Teologiczny i historyczny aspekt opieki nad niewidomymi poruszył prof. Giuseppe Morante z Pontificia Università Salesiana w przedłożeniu *La sollecitudine storica della Chiesa per le persone non vedenti*. Społeczne aspekty ślepoty przedstawił: dr Silvio Mariotti – dyrektor Programma per la Prevenzione Della Cecità e Sordina dell’Organizzazione Mondiale Della Sanità w Szwajcarii (*Epidemiologia: cecità ed ipovisione nel mondo oggi*); dr Wing-Kun Tam, prezydent Lions Club International z Hong-Kongu (*Acces to Eye Care and Rehabilitation for People In Developing Countries*); prof. Mario Strip, przewodniczący Commissione Nazionale per la Prevenzione Della Cecità, Włochy (*L’importaza dei protocolli e delle linee guida lotta alla cecità*) oraz prof. Serge Resnikoff, dyrektor Organisation pour la Prévention de la Cécité, Francja (*The Human Resources Development in Low Income Countries and the Brain Drainage*).

Sesja druga poświęcona została podstawowym przyczynom ślepoty i strategiom jej zapobiegania. Dr Abdulaziz Al Rajhi z Arabii Saudyjskiej, przewodniczący Mid-

dle East Africa Council of Ophthalmology przedstawił referat dotyczący katarakty (*Degenerative Diseases – Cataract*); prof. Allen Foster, dyrektor Christian Blind Mission w Niemczech poruszył temat infekcyjnych przyczyn uszkodzenia wzroku (*Infectious Diseases – Trachoma and Onchoceciasis*); prof. Donald D’Amico z Weill Cornell Medical College w Nowym Jorku mówił o roli cukrzycy w procesie utraty widzenia (*Retinal Diseases – Diabetic Retinopathy, AMD*); dr Andrea Molinari z Metropolitan Hospital w Quito w Ekwadorze przedstawiła przyczyny uszkodzenia wzroku wśród dzieci (*Childhood Blindness – Retinopathy of Prematurity, Avitaminosis A and Congenital Cataract*); dr Mario Angi z Uniwersytetu w Padwie omówił wady wzroku (*Difetti refrattivi*).

W dalszej części sesji przedstawione zostały modele zapobiegania i leczenia ślepoty, a także systemy rehabilitacji niewidomych. Zarys problematyki rehabilitacji niewidomych na świecie ukazała prof. Lea Hyvärinen z uniwersytetu w Helsinkach w referacie zatytułowanym *Visual Rehabilitation in the Word*. Modele rehabilitacji niewidomych we Włoszech przedstawił prof. Alfredo Reibaldi (*Il polo nazionale e modelli di riabilitazione visiva in Italia*), zaś tę część sympozjum zakończyło wystąpienie dr. Martina Kollmanna, regionalnego koordynatora Programme for Neglected Tropical Diseases BCM w Kenii zatytułowane *Rehabilitation on a Community Basis and the Fight Against Blindness*.

Sesja trzecia, rozpoczynająca drugi dzień sympozjum, rozpoczęła się obradami nad problematyką nowych osiągnięć w leczeniu uszkodzeń widzenia. Tę część obrad nazwano okrągłym stołem. Dr Sanduk Ruit, dyrektor Tilganga Eye Center w Nepalu, przedstawił nowe techniki operacyjnego leczenia zaćmy (*Surgical Techniques for Cataract – SICS*); prof. Kavin Naidoo, dyrektor International Center for Eyecare Education w Republice Południowej Afryki przedstawił referat *Technologies for refraction and Spectacles*; prof. Eugene Helveston z Orbis International w USA – *Distance Learning: Cyber-Sight*; Julie Jenson z Pfizer Inc. w USA przedstawiła *Medical Products Donated for Neglected Tropical Diseases: Trachoma*, natomiast dr Pierluigi Antonelli z Włoch wygłosił referat zatytułowany *Oncococcosi*.

Kolejny okrągły stół został poświęcony propagowaniu działalności na rzecz zapobiegania ślepotie. Głos zabrali: dr Allen Foster, dyrektor Christian Blind Mission w Niemczech, dr Caroline Harper, dyrektor Sight Savers International w Wielkiej Brytanii, dr Eugene Helveston z Orbis International oraz Johannes Trimmel, kierujący programem „Licht für die Welt” w Austrii.

Problematyce ślepoty i ludzi niewidomych w różnych religiach poświęcony był następny okrągły stół. Zagadnienie to w buddyzmie przedstawił prof. Wiriya Nasiripongpun z Thammasart University w Tajlandii. Stosunek judaizmu do niewidomych i ślepoty ukazał prof. Arnon Afek z Uniwersytetu w Tel Awiwie. Tematykę tyflogiczną w hinduizmie zaprezentował Mukesh Narayan, profesor w Jeevan Jyoti Institute for the Disabled w Indiach, a taką problematykę w islamie prof. Mohammad Achmed Elsada z uniwersytetu w Kairze.

Ostatnia, czwarta sesja sympozjum została poświęcona duszpasterstwu niewidomych i programom pomocowym Kościoła adresowanym do takich osób. Arcybiskup Liverpoolu przedstawił referat na temat *Pastoral care with Non-Sighted People*, natomiast ks. Roberto Brunelli, dyrektor muzeum diecezjalnego w Mantui, mówił o roli

sztuki w życiu ludzi niewidomych w przedłożeniu *L'attenzione alle persone non vedenti: L'arte come strumento pastorale*. Kolejni referenci ukazali zgromadzenia zakonne pracujące z niewidomymi. Brat Wilson Kallikkal z Indii przedstawił *The Catholic Congregation of the Blind: Charism and Works*, którego jest przełożonym generalnym. Z kolei s. Rosa Affinito zapoznała obecnych ze zgromadzeniem *Le Suore Sacramentine non vedenti: carisma e opere*.

Okrągły stół w ramach tej sesji został poświęcony zaangażowaniu Kościoła na rzecz niewidomych na różnych kontynentach. Referenci ukazywali posługę niewidomym w krajach, w których pracują. Afrykę reprezentowali bp Aloysius Balina z Shinyanga w Tanzanii i br. Charles Nkubili z Rwandy. Pracę z niewidomymi w Ameryce przedstawili o. John Sheehan SJ, kierujący Xavier Society for the Blind w USA i bp Vilson Dias Oliveira, biskup Limeiry w Brazylii. O posłudze niewidomym w Azji mówiły s. Irene Gonsalves pracująca w diecezji Varanasi w stanie Uttar Pradesh w Indiach i s. Anna Le Thi Van Nga z Congregation of Lovers of the Holy Cross w Wietnamie. Posługę niewidomym w Europie przedstawiła s. Irena Sikorska ze Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża w Laskach i prof. Francesco Scelzo, przewodniczący Movimento Apostolico Ciechi we Włoszech. O zaangażowaniu Kościoła w Australii mówił Tony Wheeler, przewodniczący organizacji pod nazwą Catholic Heath Australia.

Na zakończenie sympozjum br. Augusto Chendi, podsekretarz w Papieskiej Radzie do Spraw Służby Zdrowia, przedstawił informacje i propozycje dotyczące duszpasterstwa niewidomych, które zostaną przesłane konferencjom episkopatów na całym świecie. Są to wnioski i postulaty, jakie zostały wysnute na podstawie obrad sympozjalnych. Mogą one stać się znaczącą pomocą w posłudze pastoralnej na rzecz ludzi z uszkodzonym wzrokiem w poszczególnych diecezjach. Podsumowanie i zamknięcia sympozjum dokonał abp Zygmunt Zimowski, przewodniczący Papieskiej Rady do Spraw Służby Zdrowia.

Sympozjum zorganizowane przez Papieską Radę do Spraw Służby Zdrowia było pierwszą konferencją poświęconą posłudze niewidomym na szczelbu Kościoła powszechnego. Z uznaniem należy przyjąć inicjatywę tej dykasterii kurii rzymskiej, która podjęła tę problematykę. Docenić należy także obszerność omawianej tematyki. W nauczaniu współczesnego Kościoła brak jest dokumentu dotyczącego ludzi niewidomych i słabowidzących oraz wskazań dla duszpasterstwa takich osób. Problematyka ślepoty i osób nią dotkniętych pojawia się przygodnie w nauczaniu ostatnich papieży, a pośrednio jest zawarta także w ogólnie ujętej problematyce troski o niepełnosprawnych. Dotychczas pomijana trudna tematyka obecności niewidomych we wspólnocie Kościoła ma szansę, dzięki prezentowanemu sympozjum, być bardziej obecna w świadomości duszpasterzy i wiernych. Może przyczynić się także do pogłębienia refleksji teologiczno-pastoralnej i posługi Kościoła na rzecz takich osób.

Owocem sympozjum mają być wytyczne, jakie Papieska Rada do Spraw Służby Zdrowia wystosuje do konferencji episkopatów. Zapowiedziano, że będą one zawierały podstawy teologiczne troski o niewidomych i wskazania pastoralne ukierunkowujące pracę z nimi. W zamierzeniu organizatorów powinny one stać się także bodźcem do rozwoju duszpasterstwa niewidomych w poszczególnych krajach, a tam, gdzie takiej

posługi Kościoła nie ma, powinny stać się inspiracją do jej zainicjowania. Z kolei dla pastoralistów celem wytycznych jest stymulowanie dalszej refleksji naukowej.

Ks. Dariusz Lipiec
Katedra Organizacji Duszpasterstwa KUL

REMEMBERING THE PAST, SHAPING THE FUTURE

SEMINARIUM NAUKOWO-EDUKACYJNE DLA POLSKICH KSIĘŻY KATOLICKICH

Jerusalem – Yad Vashem, 6-17 lutego 2012 r.

Holocaust jest niezwykłym rozdziałem historii narodu żydowskiego oraz wydarzeniem nieprawdopodobnego znaczenia dla wszystkich narodów i państw. Zaplanowana masowa zagłada Żydów była główną tezą rasistowskiego antysemityzmu nazistowskiego. Prześladowania i terror wobec narodu żydowskiego totalnie zniszczyły żydowskie środowiska oraz ośrodki życia kulturalnego i religijnego, wymazując je z mapy Europy. Holocaust naruszył fundament i strukturę kultury oraz podważył zasadnicze poglądy i wartości cywilizacji ludzkiej. Wciąż jest ostrzeżeniem dla współczesnych i przyszłych pokoleń.

Już po raz czwarty, w dniach 6-17 lutego 2012 r., w Instytucie Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu w Yad Vashem odbyło się seminarium naukowo-edukacyjne dla 18 polskich księży katolickich, którzy przez 10 dni poznawali tradycję i teologię judaistyczną oraz historię Holocaustu, a także historię państwa Izrael. Gospodarzem projektu w ramach Instytutu Yad Vashem była The International School for Holocaust Studies oraz The ICHEIC Program for Holocaust Education in Europe, współorganizatorami ze strony polskiej zaś Muzeum Auschwitz-Birkenau (dr P. Setkiewicz, M. Zabierowski) oraz Komisja Konferencji Episkopatu Polski ds. Dialogu z Judaizmem wraz z jej przewodniczącym biskupem M. Ciso, który przewodniczył też Radzie Episkopatu Polski ds. Dialogu Religijnego. Wyjazd zorganizował w całości ks. dr T. Adamczyk (KUL), sekretarz Komisji ds. Dialogu z Judaizmem.

The International School for Holocaust Studies jest elementarną częścią Instytutu Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem, który powstał na mocy ustawy Knesetu 18 maja 1953 roku. Międzynarodowa Szkoła Nauczania o Holocaustie przygotowała dla polskiej grupy bogaty w treści oraz różnorodny pod względem dydaktycznym i metodycznym program. Głównym celem zarówno Szkoły, jak i projektu jest pogłębienie studiów nad Shoah w ramach programów nauczania. Edukacja poświęcona zagładzie narodu żydowskiego w Europie ma służyć utrzymaniu pamięci o masowym mordzie, przerażających skutkach II wojny światowej, a także dbać o przestrzeganie praw człowieka. Studia nad historią Holocaustu zajmują się zjawiskami masowych egzekucji,